

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **R. S.**, zastoupeného Mgr. Evou Valvodovou, advokátkou se sídlem Jandova 3/10, Praha 9, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2005, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 42 Cad 118/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2006, č. j. 42 Cad 118/2005 - 14,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 14. 9. 2005, byl žalobci (dále též „stěžovatel“) od 10. 10. 2005 přiznán plný invalidní důchod podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), ve výši 2713 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že výše důchodu se skládá ze základní výměry, která činí 1400 Kč měsíčně a procentní výměry, která se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu. V případě žalobce činí výpočtový základ 8749 Kč, jeho výše odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu 9562 Kč, který byl zjištěn za roky 1986 až 2004. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na uvedený důchod za 10 roků pojištění činí 15 % výpočtového základu, tj. celkem 1313 Kč měsíčně.

V žalobě žalobce namítl nesprávné posouzení všech rozhodných skutečností pro přiznání invalidního důchodu, v důsledku čehož mu byla přiznána nízká výměra plného invalidního důchodu. Žalobce jako státní občan Arménské republiky pobýval od 11. 10. 1993 v uprchlickém táboře Č. a 13. 1. 2000 mu bylo přiznáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky. V době od 22. 11. 1994 do 9. 10. 2005 byl zaměstnán u Č. a. s., jako manipulační dělník. V Arménii vystudoval vysokou školu chemickou a pracoval tam v chemické profesi. Od svých 60 let vykonával na území České republiky náročné manuální práce, čímž došlo k výraznému zhoršení jeho zdravotního stavu a dne 10. 6. 2005 byl uznán plně invalidním. Žalobce splnil všechny zákonné podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu, tedy byl uznán plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění. Je však přesvědčen, že byl diskriminován z důvodu svého státního občanství, neboť při výpočtu výše důchodu mu nebyla započtena potřebná doba pojištění získaná v Arménii. Proto žalobce navrhl, aby rozhodnutí žalované bylo zrušeno a věc vrácena žalované k dalšímu řízení.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2006, č. j. 42 Cad 118/2005 - 14, byla tato žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Soud konstatoval, že žalobce splnil podmínky pro přiznání plného invalidního důchodu podle § 38 zákona a že žalovaná nepochybila ani při určení a výpočtu konkrétní výše důchodu, když v souladu se zákonem přihlédla pouze k době pojištění získané na území České republiky. Soud se ztotožnil se závěry žalované, že nemohla přihlédnout ke zhodnocení doby pojištění získané žalobcem na území Arménie, neboť v současné době neexistuje mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Arménií o sociálním zabezpečení, která by umožnila takto získanou dobu pojištění ve druhém smluvním státě započítat pro účely tuzemského důchodu. Žalovaná zjistila, že po rozpadu Svazu sovětských socialistických republik některé jeho nástupnické státy přijaly písemným prohlášením do této smlouvy práva a povinnosti z dohody o sociálním zabezpečení uzavřené dříve mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik, s některými byly později uzavřeny nové smlouvy v oblasti sociálního zabezpečení. Mezi takové státy však Arménie nepatří. Občané Arménie tudíž nemají právo na český důchod, pokud nezískají potřebnou dobu pojištění podle českých předpisů. K době získané v Arménii proto nemohla žalovaná přihlédnout, ledaže by za tuto dobu odpracovanou na území Arménie žalobce dodatečně zaplatil pojistné, přičemž tento postup byl realizovatelný do 31. 12. 1999. Z těchto důvodů soud žalobu zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včasnou kasační stížnost, v níž vyslovil nesouhlas se závěry krajského soudu a žalované, neboť krajský soud do svého rozsudku převzal stanovisko žalované a vlastní zamítnutí žaloby odůvodnil stručnou větou, že „*žalovaná postupovala v souladu se zákonem o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb. v platném znění, pokud plný invalidní důchod žalobci přiznala pouze se zřetelem k době pojištění získané na zemi České republiky*“. Dále stěžovatel odkazuje na nezákonný a protiústavní postup žalované a krajského soudu v důsledku neexistence příslušné mezinárodní smlouvy, díky níž by prokázal věrohodnost jím získané doby pojištění v Arménii. Stěžovatel zdůraznil funkci zajištění proporcionality ochrany subjektivních práv a právem chráněných zájmů; proto je přesvědčen, že jeho nárok nelze zamítnout pouhým poukazem na to, že neexistuje určitá mezinárodní smlouva, pokud by to v konkrétním případě způsobilo tvrdost vůči stěžovateli. Poukázal na skutečnost, že žalovaná si mohla skutečnost existence doby pojištění v Arménii sama ověřit u příslušných orgánů v této zemi. Navíc soud ani žalovaná nezpochybňovali, že žalobce potřebnou dobu pojištění v Arménii řádně získal, pouze trvali na tom, že tuto dobu nelze za dané situace započíst. Stěžovatel navrhl,

aby rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2006, č. j. 42 Cad 11/2005 - 14, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnila s právními názory soudu a zopakovala svá předešlá zjištění ohledně neexistence mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení. Domnívá se, že její postup neznamena diskriminaci, neboť podle zásady teritoriality postupovala v souladu s českým zákonem a jako rozhodné skutečnosti k době pojištění posuzovala pouze ty, ke kterým došlo na území České republiky.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán, pokud neshledá vady, k nimž by s ohledem na § 109 odst. 3 s. ř. s. byl povinen přihlídnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav věci aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena.

Po přezkoumání napadeného rozhodnutí dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Krajský soud totiž dospěl ke správnému výroku rozhodnutí, pokud žalobu zamítl. Nejvyšší správní soud však považuje za nezbytné doplnit právní názor krajského soudu. K tomu nutno poznamenat, že za takové situace není důvodu, aby Nejvyšší správní soud ke kasační stížnosti rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. K zachování jednoty a věcné správnosti rozhodování, jakož i k poskytnutí informace žalovanému správnímu orgánu i soudu o tom, jak je třeba v budoucnu k věci přistupovat, zde postačí, aby Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí o kasační stížnosti vyslovil právní názor, který k věci samé zaujal. Opačný postup, tedy zrušení rozhodnutí krajského soudu, třebaže bylo věcně správné (tj. výrok rozhodnutí správně určil práva a povinnosti účastníků řízení), i když vycházelo z rozdílného právního posouzení věci, by byl v rozporu se zásadou zákazu brojení opravnými prostředky jen proti důvodům rozhodnutí soudu, promítnutou také v § 104 odst. 2 *in fine* s. ř. s., jakož i se zásadou hospodárnosti řízení. Výjimkou by byl případ, kdy by užití důvody rozhodnutí činily nepřezkoumatelným a byl by dán důvod k jeho zrušení pro tuto vadu – to však Nejvyšší správní soud v souzené věci neshledal.

Nejvyšší správní soud se zabýval stěžejní stížnostní námitkou týkající se neaplikace mezinárodní smlouvy ze strany žalované a ve svém důsledku k nezapočtení doby pojištění stěžovatele získané v Arménii. Přitom dospěl k závěru, že vlastní výsledek rozhodnutí žalované byl v souladu se zákonem a soud zamítnutím žaloby nepochybil, nicméně dílčí nedostatky shledal soud při vlastním posuzování existence a možné platnosti mezinárodní smlouvy. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 Ads 40/2003 - 48, publikovaného pod č. 1032/2007 Sb. NSS, je třeba, aby správní orgány posoudily, zda v době, kdy rozhodují o posouzení podmínek pro nárok a výši důchodu, je Česká republika vázána Dohodou mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení, do našeho právního řádu včleněnou Vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 116/1960 Sb. (dále jen „Dohoda“), vůči

nástupnickému státu Svazu sovětských socialistických republik, jímž byla v souzené věci Arménie.

Žalovaná se měla podrobněji vypořádat s případnou trvajícím aplikovatelností Dohody, resp. konkrétním okamžikem skončení platnosti této mezinárodní smlouvy, jejíž existence nebyla napadána. Jelikož na tuto skutečnost nepoukázal ani krajský soud, považuje Nejvyšší správní soud za potřebné doplnit konstatování krajského soudu, že po rozpadu Svazu sovětských socialistických republik neexistuje mezi Českou republikou a Arménií žádná mezinárodní smlouva v oblasti sociálního zabezpečení. Stranami mezinárodních smluv jsou zejména státy jako klíčové subjekty mezinárodního práva. Mezinárodní smlouvy jimi sjednané jsou platné, dokud se nedohodnou na skončení jejich platnosti a pokud její strany, jako subjekty práv a povinností z ní plynoucích, existují. Zanikne-li některá ze stran mezinárodní smlouvy, případná sukcese právního nástupce se řídí pravidly obecného mezinárodního práva o sukcesi do smluv obsažených ve Vídeňské úmluvě o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám (vyhlášena sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 292/1999 Sb. m. s.) a jejím čl. 34. Při řešení problematiky sukcese do mezinárodních smluv České republiky obecně vychází z presumpce platnosti mezinárodních smluv sjednaných mezi bývalým Československem a někdejším Svazem sovětských socialistických republik, a to až do formálního uzavření sukcesních jednání.

Pokud by byl okamžik ukončení platnosti této mezinárodní smlouvy zkoumán, dospěla by žalovaná a posléze i soud k závěru, že sukcesní jednání mezi Českou republikou a Arménií o platnosti smluv mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik byla ukončena dne 28. 4. 2004 a že ve vzájemných vztazích od tohoto dne neplatí smlouvy sjednané mezi bývalým Československem a Svazem sovětských socialistických republik. Presumpce platnosti Dohody tedy platí do 28. 4. 2004. Jestliže žalovaná v souzené věci rozhodovala po tomto datu, nepochybila, pokud nepřihlédla k době pojištění získané na území Arménie, neboť mezinárodní smlouva stanovující započítání doby pojištění získané na území smluvních států již pozbyla platnosti. Pochybení žalované se vztahuje toliko k povinnosti náležitého a řádného odůvodnění, z jakého důvodu a od kterého data tuto mezinárodní smlouvu aplikovat nelze. I přes tento nedostatek se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s výrokem rozhodnutí krajského soudu. Není-li již mezinárodní smlouva součástí právního řádu České republiky, pak orgány veřejné moci nepochybily, pokud k ní nepřihlédly. Proto nebylo v dané věci povinností žalované ověřovat potřebnou dobu pojištění získanou na území Arménie. Pokud jde o poukaz žalobce na sociální tvrdost vyplývající z dané situace, pak Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že podle § 4 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, může ministr práce a sociálních věcí odstraňovat tvrdosti, které by se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, a může pověřit správy sociálního zabezpečení, aby odstraňovaly tvrdosti v jednotlivých případech. Obecně vzato však není povinností České republiky v případě absence mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení jednostranně a bez reciprocity uznávat pro účely svého vlastního důchodového pojištění doby získané pojištěnci v jiných státech.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech uvedených důvodů k závěru, že důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

